

https://ruwikiorg.ru/wiki. – Дата доступа : 16.04.2022. 2. Затирка, Е. Лепель [Эл. ресурс] / Е. Затирка // Тутэйшы. – Режим доступа : <http://tutejszy.ru/vitebskaya/lepelskij/lepel/308-lepel>. – Дата доступа : 16.04.2022. 3. Памяць. Лепельскі раён : Гіст.-дакумент. хронікі гарадоў і раёнаў Беларусі / рэдкал. : В. Я. Ланікіна і інш.; Маст. Э. Э. Жакевіч. – Мінск, 1999. – 640 с.

УДК 908

ШНІРКО А.І., студэнт

Навуковы кіраўнік - **ДЗЕВЯТЫХ С.Ю.**, канд. псіхал. навук, дацэнт

УА «Віцебская ордэна «Знак Пашаны» дзяржаўная акадэмія ветэрынарнай медыцыны», г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь

ФАКТАРЫ ПРЫРОДНА-ГЕАГРАФІЧНАГА АСЯРОДДЗЯ ЯК ПАДСТАВЫ МЕНТАЛІТЭТА БЕЛАРУСАЎ

Уводзіны. Менталітэтам звычайна называюць сукупнасць асаблівасцей мыслення, успрымання рэальнасці і прыняцця рашэнняў, уласцівых пэўнай нацыі ці народу. Гэта значыць, гэта частка светапогляду, якая з'яўляецца не індывідуальнай для чалавека, а агульнай для вялікай колькасці людзей, якія належаць да адной этнічнай ці сацыяльнай групы.

Узнікненне нацыянальных асаблівасцей характару заканамернае. Грамадства пагружана ў прыродна-геаграфічнае асяроддзе, якое з'яўляецца асяродзем пасялення соцыума і аказвае разнастайнае ўздзеянне на соцыум. Кожны народ стагоддзямі жыве ў пэўных прыродных умовах, якія фармавалі яго побыт, традыцыі і характар [1].

Паколькі прыродна-геаграфічнае асяроддзе ў малой ступені схільна зменам, а кожны народ стагоддзямі жыве ў пэўных прыродных умовах, менавіта яно фармуе самы кансерватыўны элемент нацыянальнага менталітэту. Узнікае праблема: якія найбольш пастаянныя фактары прыродна-геаграфічнага асяроддзя, якія ўплываюць на фарміраванне менталітэту беларусаў.

Матэрыялы і метады даследаванняў. У якасці матэрыялаў выкарыстоўваліся навуковыя праца, якія раскрываюць асаблівасці прыродна-геаграфічнага асяроддзя Беларусі, да якіх быў прыменены метады вывучэння і аналізу літаратуры.

Вынікі даследаванняў. «Мой родны кут... Як ты мне мілы... » Больш стагоддзя таму назад Якуб Колас склаў гэтыя радкі пра родны куток. Словы гэтага верша адгукаюцца нейкай пяшчотай, цёплай асалодай ў беларускіх сэрцах. На карце свету Беларусь с першага погляду можна і не ўбачыць, вельмі маленькая яна ў глабальным маштабе, але ад гэтага не менш родная і дарагая майму сэрцу.

Перш за ўсё, звернем увагу на тое, што Беларусь – краіна лясоў. Якую асалоду спытуеш, калі ідзеш па лесе, памеж прыгажунь сосен ды елак, а пад нагамі мох: мяккі, курчавы, зялёным дываном раскінуўся пад дрэвамі, быццам кліча сабой: «прыляг, адпачні чалавек...». А яшчэ цэлыя зараслі верасу пахучага, знатнага меданосу для пчол, чым не беларуская лаванда...

Зімой яшчэ лепш, усё бела ад снегу, елкі касматыя, як ні жывыя, быццам ляечныя, стаяць пад снегам сцішышыся, ні варухнуцца і навокал цішыня, зрэдку парушаная птушкай ці зверам у пошуках ежы [3].

Я якія у нас палі... Не бачна краю, амаль да самага гарызонту: жоўтыя ад рапсу, залатыя ад жыта і ячменю, а калісь па краю ідзеш, васількоў сініх-сініх, не злічыць, трэба абавязкова назбіраць ахапак на вяночак, куды ж без гэтага...

А колькі на беларускай зямлі рэк ды азёр, не дарэмна другая назва нашай краіны ў народзе – сінявокая. Шырокія і вузкія, глыбокія і ня дужа, десь ручаёк цячэ, а десь не бачна і краю нібы мора. А крыніцы якія, з празрыстай цалёбнай вадзіцай, такой студзёнай што нават сквіццы ад холаду зводзіць. Людзі складаюць аб іх легенды, прыпісваюць ім чароўныя сілы, адносяцца да іх як да святыні. З века ў век перадаюць наказ аб чудатворнай сіле як спадчыну

сваім нашчадкам. Нават здругіх краін і гарадоў наведваюцца людзі да беларускіх крыніц, каб аздаравіць цела і дух чалавечы [2].

Мае беларуская зямля і свае сімвалы, яны простыя: магутны зубр, адзін з самых старажытных звяроў як напамін пра тое, што наша дзяржава таксама магутная. Белы бусел, які кожную вясну вяртаецца з цёпрых краёў да роднага гнязда, і па сказам тых хаты і двары ля якіх бусел прылядзіць сабе гняздо, знаходзяцца пад аховай гэтай птушкі. Таксама сімвалам з'яўляецца расліна лён-даўгунец, які цвіце маленькімі сінімі кветачкамі, а потым, як гатовы к уборцы, на месцы кветчак з'яўляецца семянныя скрыначкі, а калі яны ссохнуць, звіняць як дзіцяча цацка-бразготка. Гэта адна з раслін, якая пасля перапрацоўкі застаецца без адходаў, вырабляюць з ільну: з семя ціснуць масла, валакно пойдзе для будучай тканіны, кайстру выкарыстоўваюць прамыслова.

Прырода Беларусі сапраўды вельмі прыгожая, але не толькі прыродай значыцца наша краіна. Багата ў нас старажытных мясцін, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць.

Заклучэнне. Бясспрэчна, у век камп'ютарных тэхналогій нялёгка захаваць старыя абрады і традыцыі беларускай культуры. Бо з прыходам новых тэхналогій мы страцілі нешта старое, добрае, вечнае, на змену прыйшлі праграмы развіцця як духоўнага так і культурнага жыцця. У гонцы за лепшае жыццё, як на цяперашні погляд, знікае не толькі прырода а і некаторыя пачуцці людзей, такія як чалавечнасць, спачуванне і таму падобныя. Наша гісторыя залежыць ад кожнага з нас, толькі разам мы зможам захаваць і прымножыць наша багацце. Трэба заўсёды памятаць пра продкаў нашых, іх абрады і традыцыі, з павагай адносіцца да ўсяго, што рабілася дзеля нас, тады смела можна разлічваць на здаровую будучыню нашых дзяцей і нашчадкаў.

Літаратура. 1. Конончук, Д.В. *Проблемы исторической антропологии и символическая концепция ментальности* / Д. В. Конончук // *Россия и АТР.* – 2004. – N. 1(43). – С. 99-110. 2. *Природа Беларуси : энциклопедия : в 3 т. / [редкол.: Т. В. Белова и др.]*. – Минск : *Беларуская энцыклапедыя імя Петруся Броўкі, 2009-2014.* – Т. 2: *Климат и вода.* – 2010. – 503 с. 3. *Природа Белоруссии: популярная энциклопедия / редколлегия: И. П. Шамякин (главный редактор) [и др.]* 2-е изд. Минск : *Белорусская Советская Энциклопедия, 1989.* – 597 с.

УДК 94(4) “1939-1945”

ЮДЧИЦ В.В., студент

Научный руководитель - **ИВИЦКИЙ А.М.**, канд. ист. наук, доцент

УО «Витебская ордена «Знак Почета» государственная академия ветеринарной медицины», г. Витебск, Республика Беларусь

ОСВЕНЦИМ – АД НА ЗЕМЛЕ

Введение. Освенцим – название этого польского города во всем мире стало символом людских страданий и горя. Это место, где более всего проявилась звериная сущность нацизма, является наглядным примером той участи, которую уготовил Гитлер и его клика свободным народам мира, и предостережением об опасности, которую несет в себе «коричневая чума».

Материалы и методы исследований. При подготовке статьи были использованы данные справочной литературы и интернет-ресурса. В ходе работы применялись общенаучные и специально-исторические методы исследования.

Результаты исследования. История Освенцима начинается в мае 1940 г., когда по приказу рейхсфюрера СС Генриха Гиммлера для уничтожения граждан оккупированной Европы у города с тем же названием был построен концентрационный лагерь Аушвиц. В дальнейшем нацистами было принято решение о превращении Освенцима в лагерьный комплекс, рассчитанный на одновременное пребывание 250 тысяч узников и включавший помимо Аушвица – Биркенау, Моновице, Голешау, Явишовице, Нейдахс, Блемахер и другие лагеря. Всего комплекс насчитывал 45 внешних рабочих команд и филиалов. Основными